

Stručni rad

MEĐUPREDMETNO POVEZIVANJE POVIJESTI I SPORTA

Natalija Mihelčić Gradišar
Osnovna šola Stopiče, Slovenija

Sažetak

Multidisciplinarno (međupredmetno) povezivanje sve više prodire u škole kao učinkovit pristup poučavanja. Čak i još tako neobično povezivanje dviju školskih predmeta postaje dobar primjer koji pokazuje da se u svakom školskom predmetu krije dio drugog školskog predmeta. Međupredmetno povezivanje povijesti i tjelesnog odgoja u sedmom razredu osnovne škole otvorilo je nove izazove i očekivanja za učenike kao i za profesore. Povijest i tjelesni odgoj imaju mnogo toga zajedničkog što je pokazalo međusobno povezivanje. Znanje i iskustvo kod ovakvog načina rada su zasigurno dobar znak za provedbu složenijih metoda nastavnog sata i programa koji motiviraju mnoge profesore, posebno učenike.

Ključne riječi: olimpijske igre, antika, međupredmetno povezivanje, povijest, tjelesni odgoj

1. Uvod

Francuski filozof iz 17. stoljeća u svojem radu "Rasprava o metodi" zapisao je do danas poznati riječ "Mislím, dakle jesam", koji kaže da *"razlike u mišljenju nastaju sa različitim pristupima, uzimajući u obzir različite stvari"* (URL 1). Ob tom se postavlja pitanje kako opravdati čak i tako dobro zamišljenu nastavu ako se ne postignu ciljevi koje je nastavnik postavio prije izvedbe nastavnog sata. Odgovor na ovo pitanje leži u prenesenom i doslovnom smislu Descartesevog izreka koje se može sa različitim didaktičkim pristupima jako dobro prikazati.

Novi didaktički pristup podučavanju teoretičkih i tehničkih predmeta koji se prakticiraju već neko vrijeme znači "novi vjetar" između starih, tradicionalnih načina podučavanja. Međupredmetno povezivanje u duhu interdisciplinarnosti traži put između podučavanja u razredu i uvijek impresionira sa novim idejama, očekivanjima i napokon i odgovorima učenika i studenata. Neki kažu da su *"međupredmetna povezivanja plod entuzijasta, dobrih profesionalaca i dobrih srodnih duša"* (Rutar Ilc, 2010, 10) koji sa zadovoljstvom sudjeluju u traženju izazova i žele učenicima i studentima omogućiti više životnu i osmišljenu nastavu. Drugi zagovaraju drugačiju ideju kroskurikularnih veza da se radi o samo više djelotvornom učenju, također zaslijedimo i mišljenja o previše i slabo kvalitetnih međupredmetnih povezivanjima koje studente i učenike samo zbunjuju i čine učenje teškim. Radi se o prvoj ili drugoj verziji predstave o međupredmetnih povezivanjima, vrsta didaktičkog pristupa zaslužuje posebnu pozornost među nastavnim redovima, posebno među stručnjacima društvenih znanosti gdje se često zahtijeva puno pamćenja, učenja napamet i nabranjanja. Prednost ovakve vrste povezivanja se prikazuje kod više sofisticiranima (tematskim) nastavnim sadržajima, kod više zanimljivoj i aktivnoj nastavi te na izgradnji više integriranom znanju.

2. PLANIRANJE MEĐUPREDMETNOG POVEZIVANJA

Želja za raznolikošću nastave kod povijesti poticala je realizaciju ovakvog oblika nastave. Na humanističkom sveučilištu se ovakav oblik nastave prakticira rijetko, tako da je njegova priprema bila teška i izazovna. S profesoricom tjelesnog odgoja smo se odlučile da fascinantnu povijesnu temu o olimpijskim igrama uprizorimo u dramskoj sceni. Međupredmetno povezivanje održavalo se u 7. razredu, gdje su sudionici usvojili ciljeve i sadržaj o olimpijskim igrama prema već tradicionalnoj metodi poučavanja (nastavna metoda tumačenja). Njihovo znanje stečeno u učionici pomoću međupredmetnog povezivanja s tjelesnim odgojem preneslo se u praksu. Učenici su o sadržaju nastave bili informirani nekoliko sati prije izvršenja međupredmetnog povezivanja. Pri tom su sudjelovali kao ko-kreatori međupredmetnog nastavnog sata. Povezivanje je bilo osmišljeno kao nastavni sat povijesti o utrdivanju znanja o grčkim olimpijskim igrama s naglaskom na njegovoj provedbi.

S obzirom na vrijeme međupredmetno povezivanje se održalo dva školska sata. Nastava je bila održana u školskoj dvorani; također su bili pripremljeni i sportski rekviziti te tehnička oprema.

Povezivanje nastave povijesti s tjelesnim odgojem sastojao se od dva dijela cijelog međupredmetnog nastavnog sata temeljenog na sveobuhvatnom ponavljanju učnog sadržaja pomoću praktičkog uprizorenja učnog gradiva koje je pomoglo da se olakša pamćenje i objašnjavanje povijesne teme. Tehnička pomagala koja su pomogla kod postizanja boljih rezultata i uprizorenja prvih olimpijskih igara u davnim vremenima bila su metar, zviždaljka, štoperica, papir, olovke, težina, medicinke, pikado, radio i dramski rekviziti po izboru sudionika.

2.1. DOGODILO SE 776. GODINE

U duhu starih grčkih bogova i očekivanja pobjede sudionici su se pripremili za sat. Sudionici koji su bili odgovorni za igranje uloga su na sat došli odjeveni u staru grčku odjeću i obuću. U tom kontekstu, u glavnoj ulozi su nastupila dva sudionika u ulozi kralja i njegove supruge. Ostali su sudjelovali kao natjecatelji na olimpijskim igrama: suci i gledatelji.

Prostorija u kojoj se je odvijala međupredmetna nastava bio je prostor za tjelesni odgoj u kojem su sudionici zajedno s profesoricama pripremili pojedinačne prostore za natjecanje iz različitih disciplina. Natjecali su se natjecali u četiri discipline: skok u daljinu, bacanje koplja zamijenilo je bacanje pikada sa prilagođenim pravilima, bacanje diska zamijenilo je bacanje medicinke i trčanje na staro-grčki način. Nakon pripreme arene disciplina slijedilo je određivanje sudaca i natjecatelja za svaku disciplinu. Nakon tehničke pripreme je slijedio početak uprizorenja olimpijskih igara na star klasičan način. Motivacijski dio bio je kratko utrdivanje glavnih karakteristika olimpijskih igara, za bolju ideju o razlogu i jedinstvu Grka u to vrijeme predstavljala je slika Zeusa, prilijepljena na jedan od zidova u dvorani. Sudionici su pomoću slika lakše razmišljali o važnosti igara te u daljnjem razmatranju utvrdili što su olimpijske igre značile Grcima u antičko doba, kakva je bila njihova organizacija, kako su se pripremali za natjecanje, tko je na njima mogao sudjelovati, gdje su bile održane prve olimpijske igre i kako su obožavali pobjednika. Nakon kratkog uvoda slijedilo je uprizorenje svečanosti koja je u staroj Olimpiji najavilo početak pet dana igara. Na olimpijskim igrama je bio prisutan i vladar grčkog grada-države kojeg je utjelovio jedan od sudionika. Njegova uloga na olimpijadi bila je samo zastupnička i otvorio je olimpijske igre. Slijedila je himna. Profesorica tjelesnog odgoja je za himnu odabrala melodiju modernih olimpijskih igara te isječak pokrenula na kasetofonu odnosno preko CD-a. Sudionici-natjecatelji i sudionici-suci su za vrijeme slušanja himne stajali okrenuti prema slici Zeus i time počastili vrhovnog grčkog boga. Nakon toga je uslijedila svečana prisega natjecatelja, pročitao ju je jedan od sudionika-sudaca za kojim su je ponovili svi ostali. Otvaranje olimpijskih igara je bio sastavni dio ceremonije. S njom je zaključen formalni obred, a nakon toga slijedio glavni dio. To je bilo natjecanje u olimpijskim disciplinama. Sudionici-natjecatelji su zauzeli svoja mjesta u disciplini kojoj su bili dodijeljeni i počeli sa zagrijavanjem za nekoliko minuta. Profesorica tjelesnog odgoja je sa zviždaljkom najavila početak natjecanja. Veselo navijanje, promocija i pljesak sudionika-publike u dvorani je atmosfera tijekom događanja nastave vrlo razvedrilo.

Empatija natjecatelja, suca i gledatelja bila je vrlo dobro odigrana, ali prije svega također se je osjetio stari antički olimpijski duh koji je bio prisutan i u 776. godini prije Krista. Početak pojedinačne discipline održao se istovremeno i trajao je gotovo cijeli školski sat. Nakon natjecanja su sudionici-suci koji su bilježili rezultate sudionika-sportaša u pojedinačnim disciplinama javno objavili pobjednike natjecanja u pojedinim disciplinama. Radost među sudionicima-natjecateljima bila je jaka i velika. Sudionici-natjecatelji su se pretvorili u prave olimpijce. Sa radošću i aklamacijom sudionika-gledatelja njihova pobjeda je bila još impresivnija, posebice je označila pohvalu dobrim sportskim vještinama. Nakon nekoliko minuta slavljamo s profesoricom tjelesnog odgoja pozvale na opuštanje mišića i na kratko raztezanje kao što su učinili i stari Grci u to doba. Nakon završetka natjecanja slijedila je provjera znanja natjecatelja po disciplinama u obliku kviza. Svaka grupa je morala na komad papira napisati točne odgovore na pitanja koja su im bila postavljena. Odgovori skupina bili su bodovani nakon završetka kviza pa su se svi bodovi zbrojili te odredili pobjednički tim. Bodovi pobjedničke skupine su donijeli dodatne bodove sudioniku-pobjedniku koji je pobjedio u pojedinačnoj disciplini. Kviz je bio održan okvirno za petnaest minuta i pokazao znanje sudionika tijekom međupredmetne nastave. Kviz se sastojao od pitanja općeg znanja o povijesti olimpijskih igara i pitanja koja su se odnosila na (sportski) sadržaj utrka, disciplina i tehnika natjecanja. Sudionici su se vrlo dobro dokazali u poznavanju ove teme i sveobuhvatno usvojili povijesno-sportsko znanje o olimpijskih igara.

Za završni dio igranja uloga i sklapanja olimpijskih igara uslijedile su dodjele nagrada i zaključni obred. Prije nego što je započeo svečani dio na radiju se opet začula melodija himne s kojom su sudionici-natjecatelji pokazali počast bogu Zeusu, kojeg se poštuje kao "*začetnika olimpijskih igara*" (Šugman, 1997, 47). Nakon himne slijedila je dodjela nagrada. Pobjednici u raznim disciplinama bili su nagrađeni okao prvo vijencem koji je ilustrirao trijumf pobjednika te sa čokoladnom poslasticom koju smo sa profesoricom tjelesnog odgoja dodjelili kao nagradu za vrlo dobar, sportski i natjecateljski duh. Zatim je slijedila zahvalila grčkim bogovima. Sudionik-natjecatelj pripremio je kratku notu zahvalnosti, u kojoj se je zahvalio bogovima za pobjedu i za povlastice koje su dobili na olimpijskim igrama. Za njom su zahvalu ponovili također i ostali sudionici olimpijskih igara, od sudaca do gledatelja.

3. Zaključak

U fazi evaluacije nastavnog sata međupredmetnog povezivanja smo sa profesoricom i sudionicima/učenicima evaluirali nastavni sat. Kao što je bilo gore spomenuto, refleksija nastavnog sata bila je pozitivna i zadovoljavajuća. Povratne informacije su pokazale da je kombinacija dva različita područja bila dobrodošla te je dovela do fleksibilnog i visoko kvalitetnog nastavnog rada i metoda sa sudionicima. Otkrili smo da su strah među profesorima i brojne pripreme za takav školski rad suviše. Baš suprotno, ovakav način rada povezuje međusobno nastavnike te uz mnoštvo zanimljivih interakcija između sudionika i profesora donosi potvrdu da je interdisciplinarna suradnja izazov koju smo sa profesoricom tjelesnog odgoja rado prihvatile i izvodile. To je (bio) jedan od koraka za daljnji budući kvalitetan rad.

4. Popis literature

1. Rutar Ilc, Z. (2010): Priročniku na pot. V: Medpredmetne in kurikularne povezave. Priročnik za učitelje. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo.
2. Šugman, R. (1997): Zgodovina svetovnega in slovenskega športa. Ljubljana. Fakulteta za šport. URL 1:// http://sl.wikipedia.org/wiki/Descartesov_izrek (9. 1. 2017).